

 BULLETIN
Oudheidkundig   Cultuurhisto-
risch   Genootschap Landgraaf

Juni 1991

nr. 2

7de Jaargang

VAN HET BESTUUR.

MUSEUM:

Met de renovatie van de voormalige noodkerk en kleuterschool aan de Curacaostraat zijn we nu druk bezig. Door de ingang te verplaatsen, is er een lokaal bijgekomen, zodat het gebouw nu drie museumlokalen, een sectiekamer, een bestuurskamer, een natte ruimte en een berging bevat. De medewerking van de gemeente is nu perfect. Nog een paar weken, dan ziet het gebouw er pico bello uit.

Maar dan is het nog helemaal leeg en zullen we moeten werken aan de inrichting. We zijn begonnen met de aanschaf van een dertigtal stoelen en drie kleine tafels. We houden ons aanbevolen voor klein gerei zoals bezems, dwell, glazen, enz.

Het is de bedoeling dat de secties vanaf 1 september bezit kunnen nemen van het gebouw.

Het bestuur heeft een werkgroep gevormd, die plannen zullen maken voor een eerste tentoonstelling in het gebouw.

Al met al beleven we dus een heel bescheiden begin van het museum Landgraaf. Dat heeft ook zijn voordelen. Geldgebrek dwingt ons heel zorgvuldig om te gaan met datgene wat we bezitten en niet lukraak allerlei bestellingen te plaatsen. Er wachten ons een aantal grote posten. Ik noem b.v. de aanschaf van een groot aantal vitrines. Dat is duur spul, wil je deze kant en klaar kopen, dan draait je over meer dan duizend gulden per meter. Daarom zijn we op zoek naar een meubelmaker, die bereid is de museumlokalen in te richten.

TENTOONSTELLING IN RIMBURG.

Het zal ongeveer een half jaar geleden zijn dat onze Vereniging van Fanfare Victoria Rimborg een brief ontving met de uitnodiging deel te nemen aan de festiviteiten, die deze Fanfare ter gelegenheid van haar 100-jarig bestaan op 9 juni in Rimborg zou organiseren. Na ampel overleg besloot het Bestuur aan deze uitnodiging gevolg te geven. We hadden ons immers voorgomen ons te laten zien in de Landgraafse wijken, wanneer deze onze vereniging zouden uitnodigen.

Rimborg was dus een goede gelegenheid om met dit "mobiel museum" een aanvang te maken. Het dorp Rimborg, misschien het enige overgebleven dorp in onze omgeving, bewaart nog vele herinneringen aan het verleden. Dat dankt Rimborg aan zijn bijzondere ligging aan de Worm. De Romeinen hadden de steden aan de Noordzee verbonden met de grote stad Keulen en die weg moest drie keer over een rivier. t.w. over de Maas bij Maastricht, over de Rur bij Jülich en over de Worm bij Rimborg.

Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan had de Fanfare van alle bewoners de toezegging gekregen dat ze hun huizen en binnenhoven zouden openstellen voor bezoekers. Op die prachtige binnenhoven toonden oude beoepers hun stiel. Wij vonden hierbij aansluiting door de organisatie van een tentoonstelling in de school van Rimborg. We kozen een aantal aandachtspunten uit de rijke historie van Rimborg. Ik noem: een verzameling oude voorwerpen, waaronder potten, plakaten, helmen en geweren uit de Middeleeuwen, een prachtige collectie mineralen, genealogische overzichten van oude Rimborgse families, een overzicht van de geschiedenis van de mijnbouw en een complete tentoonstelling over de 2de Wereldoorlog. Rake teksten in dialect completeerden het geheel en uiteraard waren ook jaarboeken van onze eigen vereniging te koop.

Over het aantal bezoekers waren we tevreden, naar schatting 500.

Enstemmig waren de medewerkende leden van mening dat dit een geslaagde activiteit was, die beslist herhalings verdient.

Intussen is ook het 6de Jaarboek van onze vereniging verschenen en het is wederom (hoe kan het anders) op een uitstekende manier verzorgd door de heer Verbunt. Het bevat werkelijk uitstekende artikelen van hoog niveau. Ik raad ieder lid aan hiervan een exemplaar te kopen.

Wiel Ringens.

SECTIE DIALECT.

Terug naar de kleuterschool !.....

En met veel plezier! Het nieuwe onderkomen van het O.C.G.L. Blij toe, dat we eindelijk een vast home hebben, inplaats van steeds maar weer te jatsen van "hót noa haar" . We hopen er vruchtbare jaren te beleven. Het zal nog wel een poosje duren, voordat alles op zijn plaats is..en naar ieders wens! maar met wat geven en nemen zal dat best wel lukken.

Nu zijn wij, net als de andere secties druk bezig om in Rimburch op het feest met iets behoorlijks voor de dag te komen. En verder blijven er de gewone werkzaamheden. Geen tijd om te luiakken! Mensen, werk ze!

E.M.-C.

SECTIE ARCHEOLOGIE en CULTUUR.

Onze sectie is meteen maar in het nieuwe gebouw "gekropen"

Het was nog wel behelpen en kalk en verf van de stoelen en kleren afhalen. Maar we zijn blij nu een eigen gebouw te hebben, waar we van alles kunnen gaan doen. De meeste tijd hebben we besteed aan de tentoonstelling in Rimburch op Zondag 9 juni. Coördinator was Dhr. Frans Gorissen en hij werd door een aantal mensen terzijde gestaan. Het was een mooie oefening zo'n tentoonstelling. Daar kregen we ervaring hoe we in ons eigen gebouw moeten exposeren. Voorlopig hebben we nog overal gebrek aan. Zo zoeken we vitrines of iemand die tegen een redelijke vergoeding zo'n expositiekasten kan maken. Ook zoeken we een "panschop" uit de mijnen en mijnwerkerskleren inclusief schoenen met stalen neuzen.

Ook vragen we onze leden flink uit te rusten de komende vacantie want in het najaar komt 'n hele hoop werk op ons af.

W.B.

SUBSIDIE VOOR HET STORTEN VAN PUIN.

In het bos, gelegen achter de watermolen in Strijthagen, zijn enkele honderden meters wandelpad aangelegd. Hierbij zijn honderden bomen beschadigd. Erger is echter dat men het bospad heeft verhard met materiaal dat niet in een (helling)bos thuis hoort.

Als onderlaag voor het pad heeft men gebruik gemaakt van recyclingmateriaal, dat bestaat uit restanten van gebouwen.

Hierin zit allerlei rotzooi tot zelfs draadglas toe. Op deze onderlaag zijn nog eens overvloedig gebroken kiezelsteentjes gestort.

Bij navraag blijkt deze weg te zijn aangelegd door het Streekgewest die hiervoor waarschijnlijk subsidie gekregen hebben.

Deze subsidie heeft men dus gekregen voor het storten van puin, hetgeen normaal verboden is in het bos. Waarom deze wandelwegen verhard moesten worden is niet duidelijk. Bij verharding had men een milieu vriendelijker materiaal zoals houtspaanders kunnen gebruiken.

Een voorbeeld is vlakbij op de paardenrenbaan aanwezig.

W.B.

HET JAARBOEK 1990 IS UIT.

Dit Jaarboek '90 bevat een keur van artikelen over verleden en heden in Landgraaf. Dus voor elk wat wils. Wiel Beckers schrijft over pottenbakkersovens in de Groenstraat.

H. Quaedflieg heeft een levendig verhaal over een uitgestorven familie.

De Brandenburg, thans weer volop in de belangstelling kent een eeuwenlange geschiedenis. Dhr. Jos L'Ortye doet deskundig acht eeuwen uit de doeken.

H. Rade mijmert over hoe het was en werd rond de eeuwwisseling.

En dan nog 9 hoofdstukken waarin de schrijver Frans van Dijck als een struikrover speurt naar bijzondere bomen in Landgraaf. Het zijn negen wandelingen, fiets- of autospeurtochtjes. De schrijver zegt precies waar de bomen staan en klimt zelfs in bomen en ontdekt heksenbezems en andere griezeligheden.

Het geheel is verlucht met mooie foto's.

Welke Landgraver of Landgravin wil dit Jaarboek missen?

Ook elke rechtgeaarde I.V.N-er zal zoiets niet aan zijn speurneus voorbij laten gaan.

De prijs voor leden bedraagt voor dit 185 bladz.dikke Jaarboek f.12,50 en voor niet-leden is de prijs f.15.-

U kunt het Jaarboek 1990 bestellen of afhalen bij die personen die het Bulletin bij U thuisbezorgen of bel een van de bestuursleden dan bezorgen wij het bij U thuis.

*****

ZEENGE

ZEENGE hoëd ig al hiël vreug,
En mieng mam zong bi-j 't sjtriehke.
En ig loog in de weeg,
Noa mieng zeengende mam te kieke.
Gong mieng mam de sjtriehk vot breenge,
En hoëd doew ópins óp mit ZEENGE.

ZEENGE óp de kleutersjoël,
En de zuster liërde ós liedjes.
En dat how ee gans good doel,
Nuj wöëd liëre, bietjes bi-j bietjes.
Gezamenlijk in inne kring sjpreenge,
En doabi-j diej liedjes ZEENGE.

ZEENGE sondus in de kirk,
En pestoër liët 't credo huëre.
En d'r koër deet dà zieh wirk,
Noeh zal 't dà vuër ós gebuëre,
Gidderinne, de groëte en klinge,
En wit zieng buurt vâ ZEENGE .

ZEENGE in ee gemengd koër,
En veërsjtummig weëd gezoonge.
En bi-j ee fes en bi-j d'r troër,
Nog ummer is doa gezank verboonge.
Gelukwunsje geet me breenge,
En doabi-j ee liedje ZEENGE.

ZEENGE dat kint gikkere miensj,
En deëzingt kâ sjpas verdrage.
En 't floept beëter mesjiens,
Nee, inge zenger zal nit klage.
Gans de weld kâ joekse, zweenge,
Evvel nit, zónger te ZEENGE.

M.H.

PRIESTERWIJDING Jos L'ORTYE.

Op zondag 26 mei 1991 deed ons medelid Jos L'Ortye zijn eerste mis in de parochiekerk van O.L.V. Hulp der Christenen te Nieuwenhagen.

Jos is lid geweest van de sectie archeologie en cultuur. Ook verschenen van zijn hand een aantal interessante artikelen in de Jaarboeken.

Een delegatie van het bestuur was op de receptie aanwezig. Onze voorzitter dhr. W. Ringens richtte het woord tot de feesteling en bood hem een attentie aan. Prachtig toch, een lid van onze vereniging is tot priester gewijd.

W.B.

ARCHEOLOGISCH LIMBURG 1987-1989.

Ieder jaar komen ook in Limburg interessante archeologische vondsten uit de grond te voorschijn.

Een aantal archeologen hebben het initiatief genomen voor een aantal tentoonstellingen van de meest interessante vondsten en opgravingen uit de voorafgegane periode. Het Provinciaal Bestuur van Limburg ondersteunt dit initiatief ten zeerste en stelt daarom de tentoonstellingsruimte in het provinciehuis ter beschikking voor de première. Later zal de tentoonstelling nog in een aantal andere plaatsen in Limburg gehouden worden.

Opgravingen en vondsten uit de prehistorie, Romeinse tijd en Middeleeuwen zijn er te zien.

STENEN MONUMENTEN

Ook uit Landgraaf wordt een vondst tentoongesteld. Hiervan wordt een korte omschrijving gegeven:

"Op de weggeërodeerde rand van een bekende helling in RIMBURG werd een wijmonument gevonden.

Afgebeeld is de halfnaakte godheid Genius. Hij is de beschermer van groepen mensen, plaatsen en militaire eenheden. Gezien zijn halfhoge militaire laarzen heeft hij waarschijnlijk een aan de Rijn-grens gelegerde eenheid onder zijn hoede gehad. Hij is staande naast een offertafel afgebeeld met een offerschaal en een hoorn des overvloeds in zijn handen. In recentere tijden is het monument als slijpsteen in gebruik geweest"

W.B.

KAMPÉRE

Hat iër al ins gekampeerd?

Noe trekt nit drek de naas óp, want da kant iër mich alling mar leed doeë!!

Ut zint mieëtststens alling mar lüj, die nieks angesj wie "hotelvakansies" mitgemak hónt, die zoe viehs kiekke, went me uvver kampére kalt..

Noe mót iër nit méne, dat ich nit wus, woeë ich uëver kallet. Ich han in mie leëve al zempligge soate van vakans mitgemak: mit d'r vliehger, mit d'r tsóg, mit de bus, mit ut sjip, mit d'r ege aute, mit en zónger caravan...en woeë hónt viër al nit uëveral gesjloape...óp de kampeerboerderij in inne umgebówde verkessjtal, van de geweunste pensions bis de deftigste hotels, mar óch óppen eëd, mit of zónger sjtruëzak, mit of zónger sjloapzak...zoegaar ónger d'r bloeëte hieëmel, dat de sjpinne, de mūskes en de hagedisse um ós erum an ut kroaze woare.

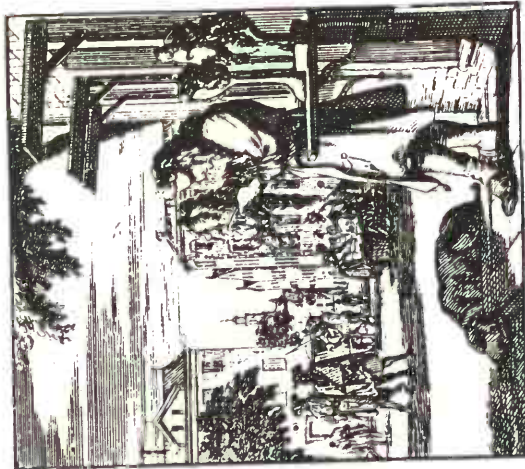
En dan blief ich d'r bi-j: nieks sjunder wie kampére. Went viër ut 'smörges oeht d'r püs krope, went de zón ópgóng en viër sjtoke de naas boehte de tent (en noe kal ich uvver werm sjtrieëke, wie Italië), dan wesjete viër ós, dónge ós ut badpak aa, sjuvete d'r dusj en de sjteul oeht ut duër gesjpan en sjnoehvete ins deep de frissje lóf in. Viër dekkete gezellig d'r dusj mit e veëske blómme..inne hoalet vrissje bruëdjas...en óngertussje houwe zich zoe hi-j en doa de noabere óch bekwieëmd. Weë good wakker woar, góng al ins rónk vur gówwe mbrége te wunsje (of zich langs 't werk:te foessje), Weë nog nit richtig bi-j de zieng woar, deë hool zich mar koesj, bis dat heë zich e paar lietter kaffië d'r haos eraaf gesjpeuld houw.... en dan woeët de ganse meute van alling wakker... En dan d'r ganse daag e leëve, wie god in frankriek. Me hovet zich nit vur gidder moaltied in d'r gala te werpe. Went me zin houw, vur urge get te goa eëte, da doong me dat en went me zich zellever get broedzjele wool, dan dooong me dat óch, d'r res van d'r tied woeëd gesjwómme, gezónnebaad, geniekst of oehtsjtepkas gemak...

E paar weëke in ut joar leëve, wie de siguinere, wen ich dra trükdenk, krien ich noen nog heemwieë. Zaat mich nieks koads uvver kampére, want da kan ich valsj weëde.....

E. M.C.

DE PRUKEMAAKER.

Behaeg de wereld niet, Maar 't oog dat alles ziet.

't Hair, dat natuur aan ieder gaf,
Zo 't hem niet haagt, het moet 'er af;
Maar schoor men zo de kwaad manieren,
Die 't leven voortbragt van der jeugd,
En plaatste daar de schoone deugd,
Dat zouw den mens veel meer versieren.

DE HOEDEMAAKER.

De hoed der deugd is schoon, Meer dan een goudde kroon.

De hoed is om het hoofd te hooden
Voor zonneshyn, en regenvloeden:
Verzag men ook zo 't bloot gemoed,
Het hoofddeel van het mens'lyk leven,
Mot doug, om 't kwaad te wederstreaven,
Dan was men koninglyk behoed.

DE LEDERBEREIDER.

Wat helpt de slaaverij, Daar 't best vergeeten zy.

Al is het vel niet goed om te eeten,

't Is daarom niet onwaard versmeeten:

't Word al door vlyt tot nut gebragt.

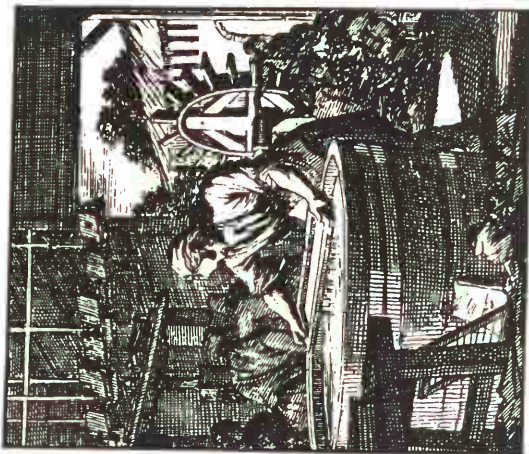
Behalven 't groot profyt der zienen;

Dat laat men sling'ron en vernielen

Als vodden, die men gants niet acht.

DE PAPIERMAAKER.

Al is het slecht, Het komt te recht.

Dus word zelf de onde vod, door vlyt,

Tot nut van nieuw gebruik bereid:

Zo moest de mens het voddig leven,

Door werking van een goe manier,

Bereiden tot een wit papier,

Daar 's Heeren wil op wierd geschreeven.

Jonkheer Mr.L.M. Michiels van Kessenich

Door: Wiel Beckers

Kort geleden stierf hij, vrij plotseling op slechts 52 jarige leeftijd. Hij was werkzaam bij het ministerie van financiën waar hij een topfunctie bekleedde. Vanwaar deze belangstelling?

Omdat de familie M.v.K. betrekkingen had met deze streek. In 1982 zocht ik samen met een medesamensteller van het boek: "Nieuwenhagen verleden en heden" de heer M.v.K. op voor een gesprek. In zijn geriefelijke woning in Terhorst bij Banholt worden we door zijn charmante echtgenote ontvangen.

Even later verschijnt hij zelf en nemen we plaats op het terras waar ons afgesproken gesprek begint.

Mevrouw trekt zich terug voor het doornemen van processtukken van gedagvaarden, die de volgende dag bij haar voor de balie moeten verschijnen.

De heer M.v.K. was toendertijd burgemeester van Margraten, een samenvoeging van zeven dorpen.

Wanneer de burgemeester ziet, dat ik moeilijkheden heb met het opschrijven van zijn titel en naam, neemt hij mijn aantekenboek en schrijft zijn naam er zelf in

Jhr. Mr. L. M. Michiels van Kessenich

Hij is de zoon van baron Mr. W. M.v.K., die burgemeester van Maastricht is geweest. De schoonmoeder van de baron; Charlotte Mathilde was de enige dochter van Jacobus Hubertus Menten. Deze laatste was rijk geworden door o.a. de verkoop van olievelden in Nederlands Indië. Menten was gehuwd met de protestantse Terêse Mathilde Louise Charlotte van de Wall. Zij hadden vijf kinderen waarvan vier zonen; Ernest, die jong gestorven is; Hubert, die in Zürich woonde en geen kinderen had; Emile, die in Hageweide bij Warmond woont en hoofdredacteur bij Heldring en Pierson is geweest had drie dochters en één zoon; verder Otto, die een kind had.

De zoons werden protestants opgevoed en werden later rijke zakenlui.

De enige dochter Mathilde, die in Ned. Indië geboren was kwam op een katholieke kostschool en werd katholiek. Zij woonde later o.a. aan de Mauritskade in den Haag.

In Schaesberg woonde een zuster van Menten; de moeder van o.a. de bekende letterkundige Mr. Frans Erens. Zij woonde " i - genne Kamp".

Bij zijn eerste terugkomst uit Indië woonde de familie Menten op kasteel Oud-Ehrenstein.

Heihof.

In 1898 kocht de rijke Menten de Heihof met ca 250ha grond, waarvan ca. 200ha heide, van de familie Schoenmakers uit Maastricht. Het gebied strekte zich uit tot aan de Rode Beek.

Bij de Heihof liet hij een grote villa bouwen. (in de volksmond "kasteël Menten")

Verder lag hier een weide met fruitbomen, een manège, tennisbanen en het ca. 24ha grote park.

Dit uitgestrekte gebied stond onder toezicht van vader (en daarna zijn zoon) Johan Stürtz, die jachtopziener c.q. boswachter waren.

Na de tweede wereldoorlog was de villa

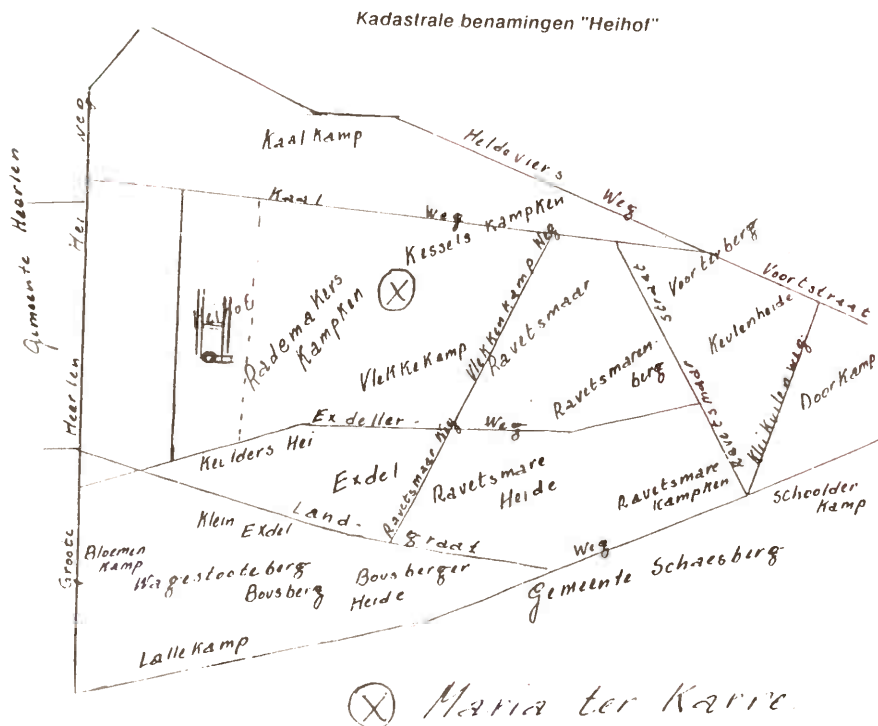
in verval geraakt en niets waard. Zij lag daar als onverdeeld eigendom.

In die tijd ontstond de idee om in 't park een buitenverblijf te maken. Het begon met de bouw van twee houten huisjes in 1949. Daar kwam enige tijd later een oude caravan bij en men bouwde er een Maria-kapelletje. De combinatie van deze laatste twee aanwinsten leverde de naam voor dit gebiedje "Maria ter Karre" op.

Later kwamen hier nog een paar caravans bij. De hele familie bracht er de vakanties en de weekends in de zomer door.

De oma van de jonkheer, die honderd jaar oud geworden is, zwaaide hier de scepter.

Ook relaties werden voor een verblijf in de weekends uitgenodigd. Meestal was hier ook een wandeling door het grote bezit bij inbegrepen. Hoe meer indruk men moest maken om te overtuigen, des te langer de wandeling.

De burgemeester vertelde verder over een voorbeeld, hoe zijn oma te werk ging als ze iets voor haar kinderen of kleinkinderen moest bereiken. Ze belde dan een vooraanstaande persoon op, die zijn invloed moest aanwenden. Ze zei er dan steeds bij, dat ze op hem of haar vertrouwd dat deze zijn invloed zou aanwenden omdat betreffende haar in het verleden ook steeds geholpen had, ook al was dit niet zo.

Naar de kerk.

's Zondags kwamen de vacatiegangers naar de kerk in Nieuwenhagerheide. De toenmalige pastoor Van de Venne greep dit een keer, tijdens zijn preek, aan om de familie Michiels van Kessenich als voorbeeld te stellen van een godsvruchtig gezin.

In 1949 kochten de O.N.mijnen het jachtslot op en werd dit gesloopt.

In 1966 werd baron M.v.K. door enkele Duitsers benaderd, die de heide wilden kopen voor recreatieve doeleinden. Later ontdekte de baron, dat er boorgaten waren gemaakt ter verkenning naar zilverzand. Hij heeft toen zelf concessie aangevraagd en gekregen.

De exploitatie werd in 1968 begonnen, maar was geen lang leven beschoren. Hoofdzakelijk wegens het gebrek aan de juiste machines. Sigrano heeft toen de exploitatie gekocht.

Ook de andere grond werd voor f.1,20 per m2 verkocht en wel aan het Recreatieschap.

Bij deze laatste zin ontdek ik iets van spijt in zijn stem.

Tot slot.

Tot slot krijg ik nog een dagboekje, dat een van zijn broertjes gemaakt heeft tijdens het toenmalige vakantieverblijf in het park.

Ook krijgen we een aantal foto's, die in het boek van Nieuwenhagen geplaatst werden.

Wanneer hij hoort dat we pas afgestudeerde kinderen hebben, adviseert hij deze vooral een job in de financiële richting te laten zoeken.

We bedanken voor de tip en het leuke spontane gesprek en nemen afscheid.

*****

OPROEP (VERZOEK)

Het klinkt raar zo'n kop boven een stukje van de redactie. Ja wij doen een oproep, (wij richten een uitnodiging) tot de leden. Zoals U wel gezien zult hebben zijn het steeds dezelfde personen die de stukjes in het "bulletin" schrijven. Zij zorgen er voor dat wij 4 x per jaar een "bulletin" bij U in de bus kunnen stoppen. Dat is heerlijk maar niet eerlijk. Wij hebben thans zoveel leden dat wij tot U een verzoek kunnen richten om ons te helpen. Natuurlijk is het niet mogelijk dat alle leden ons helpen. Maar als we nu eens 10 % van de leden zo ver konden krijgen om een keer per jaar een stukje te schrijven voor ons "bulletin" dan moesten we de zaak uitbreiden en het "bulletin" dikker maken en dan kregen we nog meer leden en als dan 10 %..... neen dan was dat te veel. Dan kon dat 5% worden.

Och zo moeilijk is het niet. Op de volgende bladzijden leest U een verhaaltje als voorbeeld. Het is een ware geschiedenis uit begin 1900 en we hebben allemaal ouders of grootouders die in hun jeugd wel eens iets beleefd hebben en dit graag of trots aan hun kinderen vertellen. Want vroeger was het toch heel anders zo iets beleef je tegenwoordig niet meer, vraag het hen maar. Het was toen anders, meestal prettiger dan nu in deze tijd. Nu vervangt de TV onze ouders. De TV vertelt ons nu van alles. Maar dit is niet altijd echt, niet altijd waar gebeurd.

Ja, hoor ik al, maar ik kan dat niet allemaal opschrijven. Dat is ook niet nodig. Wie van onze kinderen heeft geen bandrecorder? Laat oma of opa eens iets vertellen in de buurt van een microfoon, neem het op en stuur ons het bandje en wij zetten het wel op papier. Het zal beslist een succes worden en veel mensen zullen er plezier aan beleven. In september verschijnt er weer een nieuw "bulletin". Dus we hebben nog twee maanden tijd. Ja wij hebben ook enkele dagen nodig om het te bewerken. Er zijn zoveel interessante, spannende en leuke dingen gebeurd in de mijn, op de boerderij of tijdens de lange fietstochten of waar dan ook. Die oma's en opa's hebben van alles meegemaakt, vraag het ze maar. Zijn de verhalen te lang dan kunnen we ze misschien gebruiken voor het Jaarboek. Geen romannetjes maar iets waar we nog van kunnen leren.

Zullen we het eens proberen? Hartelijk dank.

*****

DE KATTENDANS

Vroeger, een heel andere tijd dan nu. Er was b.v. geen electr. licht, er waren geen auto's, wel waren er weinig en slechte wegen. Wat wij nu gewoon en vanzelfsprekend vinden van die gemakkelijke dingen, die bestonden gewoon niet. Ook was er nog geen ballpoint er was zelfs nog geen paraplu in die tijd waarover ik nu vertel. Wat wel bestond dat waren: spoken, tovenaars en de duivel in allerlei gedaanten. Maar die heeft altijd bestaan en zal ook altijd blijven bestaan. Ja in die tijd toen mijn vader een jonge vent was, mijn vader is geboren in 1874, dus ruim 100 jaar geleden. In die tijd bestonden er spoken en heksen en dat was dan bijna altijd de duivel en die kon allerlei gedaanten aannemen. Die kon komen in de gedaante van een dier en zelfs in de gedaante van een mens. Maar dan is ie te kennen aan zijn voeten want die heeft hij niet, hij heeft bokkepoten. Dus een duivel zal zich het liefst verschuilen in de gedaante van een dier.

Maar ik wil iets vertellen van mijn vader. Die was in zijn jeugd nergens bang voor. Heksen en spoken daarin geloofde hij absoluut niet. Even een voorbeeld als bewijs: Toen hij negen jaar was en naar school ging. Het moet toen gebeurd zijn toen hij die leeftijd had want hij moest van school toen hij tien jaar oud was. Hij moest gaan werken bij een boer. Hij moest helpen geld verdienen. In die tijd was het niet verplicht om naar school te gaan en zijn vader zei tegen de onderwijzer: "Ik heb nooit een school bezocht en hij is nu 10 jaar en nu moet hij helpen geld verdienen."

De school was niet naast de deur en hij moest bijna een uur lopen van huis naar school. Zijn weg liep door een groot bos en aan de rand van dat bos woonde een oude vrouw die heel arm was. Dat was echter niet het ergste. Neen het ergste was dat de mensen uit het dorp vertelden dat zij een heks was. Deze arme oude vrouw werd gemeden door de mensen. Zij liepen in een boog om haar heen. Maar niet mijn vader, die was haar beste vriendje. Er ging bijna geen dag voorbij dat hij niet even bij haar aanging en enkele minuten met haar sprak. Zij was een zeer lieve vrouw vertelde hij. Dus er bestonden geen heksen en spoken. Maar één ding bestond er wel en dat was de "kattendans" want dat had hij zelf meegemaakt.

De "Kattendans" bestaat uit een grote groep katten (door de duivel bezeten) die een grote kring vormen rond een man of vrouw die 's avond laat door een eenzaam bos lopen. Deze kring wordt steeds enger en enger tot die eenzame persoon geheel ingesloten is en er niet meer uitkomt en dan neemt de duivel bezit van hem of haar. Een of enkele dagen later werd dan die persoon gevonden. Dood natuurlijk en aan de sporen zag men dan wat er gebeurd was. Het was slechts aan enkelen gelukt om te ontsnappen uit de ring. Zo iemand mocht natuurlijk niet bang zijn en was vanzelfsprekend een held.

En dat heeft mijn vader meegemaakt. Hij was toen een jonge man van bijna twintig en was in een nabijgelegen dorp naar de kermis geweest had zich goed geamuseerd en zodoende was het wat laat geworden.

Om wat tijd te winnen liep hij dwars door een groot bos, hij kende immers de weg, hetgeen hem zeker een half uur zou sparen. Bij het begin van het bos zocht en vond hij een dikke stok die hij meenam. Je kunt niet weten waar het goed voor is hè.

Hij was zowat half weg toen hij links een kat hoorde. Och ja dat gebeurt wel meer nietwaar? Maar even later hoorde hij het rechts en weer wat later was het achter hem. Toen begon hij eens goed op te letten en hij merkte dat er telkens meer katten bijkwamen en steeds dichterbij. Nu moest hij gaan oppassen want als er nog meer kwamen en nog dichterbij en ook voor hem dan was dat iets bijzonders. En ja hoor zo gebeurde. Telkens hoorde hij er meer, telkens dichterbij en er was er al een voor hem. Het was nieuwe maan, dus donker en hij was in een bos. Hij zag niets. De katten waren natuurlijk zwart. En ze kwamen steeds dichterbij en er kwamen er steeds meer. Hij ging al wat vlugger lopen maar dat hielp niets. Aan het mi-auwen hoorde hij dat ze steeds dichterbij kwamen en voor was hij bijna ingesloten. Toen was de tijd gekomen. Hij stormde hard schreeuwend en wild om zich heen slaande met zijn stok vooruit naar die plaats waar hij meende dat er nog een open plek was. Gelukkig was hij in enkele minuten aan de rand van het bos en op een breed pad bij een open veld. Buiten het bos of op een open plek daar komen ze niet. Het was dus gelukt. Hij had er zich doorheengeslagen. En daarom zegt mijn vader: "De Kattendans bestaat wel!" Hij had het immers zelf meegemaakt.

Chr. Verbunt
1991

*****